

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA**47321**

Aşağıda belirtilen sorularımın, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.
28.07.2026

Av. Mahmut TANAL
YENİ Parti Şanlıurfa Milletvekili

Yaz aylarında artan haşere ve zararlı yoğunluğunun temel nedenleri arasında düzensiz katı atık alanları, zamanında toplanmayan çöpler, açıkta bırakılan atıklar, kanalizasyon taşkınları, arıtılmadan çevreye bırakılan atık sular, kirli dere yatakları, durgun su birikintileri ve bakımsız çevresel alanlar bulunmaktadır. Bu koşullar yalnızca görüntü ve koku kirliliğine yol açmamakta; sivrisinek, karasinek, kemirgen ve diğer zararlıların üremesine uygun ortam oluşturarak halk sağlığını tehdit etmektedir.

Vatandaşların yoğun şikâyetlerine rağmen çevre kirliliğine neden olan alanların kalıcı biçimde ortadan kaldırılmadığı, sorunun çoğu zaman geçici ilaçlama uygulamalarıyla geçiştirildiği görülmektedir. Oysa çevresel kaynaklar ortadan kaldırılmadan yapılan ilaçlama, sorunun nedenine değil yalnızca geçici sonuçlarına müdahale etmektedir. Atık yönetimi, atık su altyapısı, dere ve kanal temizliği ile çevre denetimlerinde yaşanan ihmallerin bedeli vatandaşlara sağlık sorunu ve yaşam kalitesi kaybı olarak yüklenmektedir.

Anayasa'nın 56'ncı maddesi uyarınca herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir. Çevre kirliliğinin haşere ve hastalık riskini artırdığı bilindiği hâlde etkili denetim yapılmaması ve sorumlular hakkında caydırıcı işlem uygulanmaması, sağlıklı çevrede yaşama hakkının ihlali niteliğindedir.

Bu kapsamda;

1. Türkiye genelinde sivrisinek, karasinek, kemirgen ve diğer zararlıların üremesine neden olabilecek düzensiz atık alanı, açık kanalizasyon, kirli dere yatağı, atık su birikintisi ve durgun su alanlarına ilişkin Bakanlığınızca hazırlanmış güncel bir envanter veya risk haritası bulunmakta mıdır?
2. Son beş yılda atıkların düzensiz depolanması, atık suların çevreye bırakılması, dere ve kanalların temizlenmemesi veya çevre kirliliğinin haşere artışına neden olması gerekçesiyle kaç çevre denetimi yapılmıştır? Denetimlerin illere göre dağılımı nedir?
3. Bu denetimlerde kaç belediye, işletme veya kamu kurumu hakkında aykırılık tespit edilmiş; kaç idari para cezası uygulanmış ve toplam ceza tutarı ne olmuştur? Kaç tesis veya faaliyet hakkında durdurma ya da çevresel iyileştirme kararı verilmiştir?
4. Belediyelerin katı atık, atık su, kanalizasyon, dere ve çevre temizliği hizmetlerini haşere oluşumunu önleyecek şekilde yürütüp yürütmediği hangi ölçütlerle denetlenmektedir? Eksiklik tespit edilmesine rağmen gerekli yatırımları yapmayan belediyeler hakkında hangi işlemler uygulanmaktadır?

5. Haşere ve vektörlerin üreme alanı hâline gelen açık kanal, dere yatağı, vahşi depolama alanı ve atık su birikintilerinin temizlenmesi veya ıslah edilmesi amacıyla son beş yılda ne kadar ödenek ayrılmıştır? Bu ödeneğin illere ve projelere göre dağılımı nedir?
6. İklim değişikliği ve sıcaklık artışlarının zararlı türlerin yayılımına ve çevre sağlığına etkisine ilişkin Bakanlığınızca hazırlanmış bir risk analizi bulunmakta mıdır? Bu riskler Bakanlığın iklim uyum ve çevre yönetimi politikalarına hangi somut tedbirlerle yansıtılmıştır?
7. Vatandaşların sağlıklı çevrede yaşama hakkını tehdit eden çevresel üreme alanlarının ortadan kaldırılması için belediyelere süre verilmesi, sonuçların kamuoyuna açıklanması ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen idarelere yaptırım uygulanmasını içeren ülke çapında bir eylem planı hazırlanacak mıdır? Hazırlanacaksa uygulama takvimi ve bütçesi nedir?